

Dijego Avila Dominges

Živeti za ubistvo

devet biografija serijskih ubica

prevela sa španskog

Snežana Višnjic

UTOPIJA

Beograd, 2008.

*Za tebe, Jolanda,
koja si mi donela mir usred tolike krvi*

PREDGOVOR SRPSKOM IZDANJU

JEDAN: PITANJE JEDNE MONAHINJE

Sajam knjiga u Madridu, godina 2001. Na štandu 254, jedan neiskusni pisac obuzet tremom, Dijego Avila, potpisuje primerke svoje prve knjige, „Živeti za ubistvo”. Uplašen i uzbuđen, posmatra ljude koji prolaze, sa tog malenog štanda koji mu deluje kao akvarijum, ili još gore, kao izlog.

U jednom trenutku, jedna pogrbljena prilika, odevena u mantiju koja je predstavlja kao suprugu Svevišnjeg, zastavlja se pred gomilom tek objavljenih knjiga. Zaprepašćena naslovom, podiže pogled i započinje dijalog koji je tekao, u suštini, onako kako je prenet u nastavku:

Monahinja: Da li ste vi autor?

Autor: Da, ja sam.

Monahinja: Pa, zašto pišete knjige sa ovakvim naslovom, kad je svet danas ionako prepun zla?

Autor: Mene možete da krivite jedino za naslov. Za svet je kriv Bog.

To nije bio odgovor koji sam želeo da dam, ali mi je previše smetao njen stav, koji bi pre mogao odgovarati Svemogućem. Da budem iskren, u tom trenutku nisam znao šta da joj odgovorim. Zato sam se, uz pomoć Božje milosti, izvukao.

DVA: TELEVIZIJSKE UBICE I UBICE U DIREKTNOM PRENOSU

Šta je serijski ubica? Iako ćete o tome pažljivije čitati u epilogu ove knjige, zapamtite ovaj podatak: to je osoba koja ubije više od tri žrtve između kojih prođe kroz period latencije.

I još nešto čega nema u definiciji: to su anonimne osobe. Medijsko stado. Meso za filmove koji počinju podnaslovom „Zasnovano na istinitom događaju”. Njihovi životi su često žalosni, u velikom broju slučajeva obeleženi bolešću, a primorani su da ubijaju – što je čin za svaku osudu, ne smemo to zaboraviti – jer ih na to tera poriv koji je jači od njih samih. Do koje mere je to bolest, a do koje mere želja za ubistvom, pitanje je koje će psihijatrija morati da razreši u budućnosti.

Ali ovaj poslednji podatak nam takođe nudi jednu dodatnu informaciju: veliki svetski lideri, oni koji vuku konce između kojih mi, obični smrtnici, pokušavamo da živimo i da ne posrćemo previše, oni koji su sposobni da pronađu/izmisle (suvišno precrtati) oružje za masovno uništenje u zabiti neke nepodobne zemlje, oni koji izlaze iz anonimnosti, nisu serijske ubice, iako ispunjavaju uslove koje je FBI ustanovio.

Prema tome, pripadnost policijskim ili vojnim snagama je olakšavajuća ili direktno oslobađajuća okolnost. Onaj koji ubija pritiskajući dugme ili komanduje trupama nije serijski ubica. On nije anonimn, kune se da će spasiti svoju zemlju ili svet i ubija tamo gde to najviše odgovara njegovim interesima. Umesto nesrećnog, anonimnog televizijskog serijskog ubice, pretvara se u poznatog državnika čija dela prati televizija. I ima saučesnike u velikom delu onoga što se naziva slobodnim svetom.

TRI: PUT KNJIGE

Ova knjiga, odnosno njeno originalno izdanje na španiskom, bila je naručena. U Španiji se knjige o kriminalcima i serijskim ubicama dele u dve grupe: s jedne strane imamo prevode sa engleskog jezika o specifičnim slučajevima konkretnih ubica; sa druge strane imamo manje-više uspele pokušaje popisivanja najvećeg mogućeg broja ubica, ali sa isključivim osvrtnom na njihove zločine. Nedostajala je knjiga koja bi se pozabavila njihovim kriminalnim karijerama u okviru njihovih krhkih biografija. Holistički pristup ubistvima: da ih sve prikaže kao celinu, a ne kao hrpu leševa. I da ih ne prikaže kao superheroje, ali ni kao supernasilnike.

Izbor serijskih ubica čije su biografije objavljene, takođe nije slučajna: tu je devet slučajeva koji su definisali serijskog ubicu kao arhetip postmodernog i postindustrijskog užasa (ponovo podsećam na ono što će biti izloženo u epilogu). Prema tome, ovo je knjiga koja nikada neće prestati da bude aktuelna, jer i da prestane da postoji figura serijskog ubice, uvek će se proučavati slučajevi onih koji su to bili, čak i da ih budućnost u jednom trenutku definiše kao nešto prolazno i kao ličnosti iz nekih tužnih anegdota.

Već sam izneo dva razloga kojima sam opravdao narudžbinu. Ali nedostaje još jedan, koji je postao važan tokom vremena: iako su prvi kupci knjige bili neki vrlo interesantni likovi, da ne kažem čudni, kako su proticale godine, čitaoci su postajali sve normalniji, tako da smo izdavač i ja zaključili da je naučna radoznalost pobedila bolešnu radoznalost i da su studenti humanističkih nauka shvatili da im je ova knjiga korisna, tako da sve pouke i zaključci koje pruža nisu propali kroz probušenu vreću.

UMETNUTO: PITANJA NA KOJA ĆETE
MOĆI DA ODGOVORITE POŠTO
PROČITATE OVU KNJIGU

Šta je „gejner”? Da li postoji serijski ubica koji ima svoj klub obožavalaca? Ko se skrivao pod pseudonimom Frenk Hauard? Šta je studirao Ted Bandi? Zašto u ovoj knjizi nema Džeka Trboseka ili Džordža V. Buša? Koji ubica je poslužio kao inspiracija za lik Bafalo Bila u filmu „Kad jaganjci utihnu”? Šta zajedničko imaju jedna krigla piva i jedna beba po imenu Čarls Manson? Koji serijski ubica je u zatvoru započeo slikarsku karijeru? Koji je poznati nadimak Ričarda Ramiresa? Da li je Džef Damer imao problematično i tužno detinjstvo? Koliko postoji tipova serijskih ubica? Da li se serijski ubica rađa ili postaje? Da li je ovo tipično američki fenomen ili sporedni efekat globalizacije? Da li se isplatilo potrošiti novac na objavljivanje ove knjige?

ČETIRI: ODGOVOR MONAHINJI

Vratimo se, konačno, susretu između neiskusnog pisca i Božje podanice. Pozadina pitanja koje je ova žena postavila pokazivala je svetovni i tipični stav Katoličke crkve tokom čitave istorije: gledati na drugu stranu, spustiti glavu ili prići jačem na štetu slabijeg ili nezaštićenog (nije cilj ovog predgovora direktan napad na crkvenu doktrinu, ali trebalo bi skrenuti pažnju na činjenicu da se imetak Vatikana nije mogao steći vekovnim propovedima među siromašnima, obespravljenima i zaboravljenima). Ako se društvo radikalizuje, ukinimo medije koji osuđuju tu radikalizaciju. A ovo bi, definitivno i konačno, bio odgovor koji bi danas dobila ta dobra žena: ovo je knjiga koja govori o

monstrumima koji, zaista, nisu zaslužili da ostanu upamćeni. Ali svi smo mi, čitav ostatak čovečanstva, ti koji ne bi smeli da zaborave štetu koju su naneli. Ti koji bi morali da pokušaju da utvrde kako i zašto se događaju sistematska ubistva da bismo, kada dođe pravi trenutak, bili u stanju da prepoznamo znake koji bi nas naveli na zaključak da se iza neke nasilne smrti krije psihopatska ličnost serijskog ubice, sa časnim ciljem da pokušamo da izbegnemo patnju drugih nevinih ljudi. Obratite pažnju, ne govorim o kažnjavanju zbog onoga što bi mogli učiniti, preventivno kažnjavanje je tema za drugu raspravu koja će svoje mesto naći u novoj knjizi i za neki drugi predgovor koji će biti nesređen kao i ovaj.

Dijego Avila

UMESTO PREDGOVORA

Kada čovek počne da piše knjigu kao što je ova, pitanje koje se javlja na prvoj praznoj strani sasvim je razumljivo: koga uvrstiti, a koga izostaviti? Pitanje nije lako, jer serijskih ubica ima više nego što bi iko pozeleo, ali, očigledno, nisu svi prodrli u ono što se naziva kolektivnim nesvesnim. Ali, iako postoje neka imena koja sama naviru kada se izgovore reči *serial killer* (kao što bi to mogao biti slučaj sa Gejnom, Lukasom, Bandijem i Damerom), ima i onih za koje bi čovek morao dobro da razmisli da li da ih uključi u konačan spisak i koja dovode do prve muke. Zbog toga je prvi korak utvrđivanje pravila ili modela za odabir. U slučaju koji nas interesuje, pravilo je bilo sledeće: biće to lista *američkih* serijskih ubica i to onih koji su već *uhapšeni*.

Prvi uslov je sam po sebi isključivao neke veoma sočne slučajeve, škakljive i dobro potkrepljene dokazima, kao što bi to mogli biti slučajevi Rusa Andreja Čikatila ili Britanca Denisa Nilsena. Ali, kao što ćemo videti u dodatku, u ovoj knjizi podržava se ideja da se fenomen serijskih ubica ne može razumeti bez osvrta na marginalnu američku kulturu i njenu maniju da stvara ikone i idole svake vrste, heroje ili antiheroje. To znači da serijske ubice ne bi bile to što su danas da je u pitanju fenomen koji bi u osnovi bio španski, na primer. Ili francuski. Ili italijanski.

Drugi uslov takođe postaje jasan kada se pročita podnaslov knjige. Ona se ne ograničava na prikupljanje podataka o ubistvima i mogućim motivima i bolestima koji su

naveli zločince da počine navedena zlodela, već pokušava da uobliči jednu površnu biografiju, nužno kratku, svake od osoba koje se kriju iza takvih zlodela. Zbog toga su isključeni slučajevi koji su takođe interesantni i gotovo mit-ski, kao što bi to mogao biti slučaj Džeka Trboseka ili neki skorašnji, kao što je *Zodijak*¹. Međutim, pripovedanje o grozotama koje su pomenute ubice počinile, bez razumevanja životnih okolnosti ubice, ne bi odgovaralo ideji vodilji ove knjige.

Na kraju, treba dodati da je redosled poglavlja pratio dijahronijski model, kako bi se istražio, u okviru onoga što se u njima pominje, postepeni interes koji su ove ubice bu-dile tokom vremena, od Alberta Fiša i jedne Amerike potpuno neiskusne u tom pogledu, do Džefa Damera i njegovog televizijskog suđenja. Biografije prati jedan sa-žet dodatak u kome smo pokušali da objasnimo šta je se-rijski ubica, zbog čega i kako ubija, kao i da se osvrnemo na to da li ovi zločinci prelaze ili ne liniju koja odvaja zdravu osobu od bolesne.

¹ *Zodijak* – serijski ubica koji se pojavio krajem šezdesetih godina prošlog veka u SAD-u. Njegov identitet je do danas ostao nepoznat. Ime je dao sam sebi u nizu pisama koje je slao štampi. (prim. prev)

ALBERT FIŠ

Nezasiti apetit izopačenosti

Ako komponenti užasa koju svaki zločin nosi sa sobom dodamo životne okolnosti ubice i tipologiju žrtava, ubistvo se pretvara u nešto besmisleno, nešto što nas udara pravo u stomak, jer naš razum to ne može da shvati. To nam se dešava kada je u pitanju Albert Fiš, živi primer izopačenosti, koji nije bio uhvaćen sve do svoje šezdeset četrte godine, te je tako uživao u jednom dugom prestupničkom životu, zasnovanom pre svega na mučenju, sakaćenju, ubijanju i potom proždiranju (u najdoslovnijem značenju, kanibalizmu) svojih žrtava, malodobnih dečaka i devojčica.

Fiš je rođen kao Hamilton Fiš u maju 1870. godine u Vašingtonu. Njegov otac, kapetan američke trgovačke flote, umro je 1875. godine, kada je Albert imao svega pet godina, tako da je zajedno sa svojim desetero braće i sestara otišao u Sirotište sv. Džona, u svom rodnom gradu. Kasnije, kada je uhapšen, Fiš je svoje ponašanje pripisao traumama koje je u njegovom životu obeležio boravak u sirotištu. Prema njegovim rečima, štićenike su tamo okrutno tukli i često zlostavljali. Tokom svog boravka u sirotištu učlanio se u hor, kao sopran, pokušavajući da nekako potisne sav taj bol.

Godine 1884. odlazi u Njujork i zapošljava se kao molar. Jedna od prvih stvari koje je uradio kada je pronašao kuću u kojoj će živeti, bila je ta da je doveo svoju majku da živi sa njim. Nekoliko godina kasnije, 1896. godine, kada je imao dvadeset šest godina, oženio se jednom osamnaesto-

godišnjom devojkom i izrodili su šestoro dece. Baš pred sam kraj veka, 1899. godine, žena ga je napustila odnevši sa sobom sve, pa i nameštaj iz kuće, ne ostavivši mu čak ni dušek na kome bi mogla da spavaju njihova deca.

Fišov život oduvek je bio obeležen njegovim sadomazohističkim fantazijama. Kako je sam izjavljivao, oduvek mu se sviđalo da nanosi bol drugima i da ga drugi nanose njemu: to je bilo svojstveno njegovoj prirodi, njegovom načinu života. Neki od njegovih mazohističkih poduhvata uključivali su zabijanje cepki od iverice ispod noktiju ili tako jezive postupke kao što je namakanje kuglica od vate alkoholom, ubacivanje u anus i potom paljenje tih kuglica. Druga njegova sklonost, najpoznatija i najmorbidnija, jer postoji rendgenski snimak koji to dokazuje, bilo je ubadanje igala u mošnice. U početku ih je zabadao, pa potom vadio, ali bi ih ponekad zabadao tako duboko da je bilo nemoguće izvaditi ih. Onda bi ih ostavljao tamo. I tu su ostajale zauvek. Međutim, bio je zavisnik i nekih mnogo maštovitijih navika, kao što su ispijanje sopstvene mokraće i jedenje sopstvenog izmeta, guranje štapića u mokraćni kanal, masturbiranje sa buketom ruža u ruci (uključujući i trnje), pa potom jedenje tih ruža... Uprkos svim tim postupcima, čini se da je bio više nego prihvatljiv otac, koji nikada nije podigao ruku na svoju decu i koji ih je čuvao i izdržavao najbolje što su mu njegova skromna primanja dozvoljavala. Doduše, kada bi jeli meso, ono bi bilo skoro sirovo, a ako bi se deca požalila, Fiš bi im govorio da se tako njemu sviđa, pa su morali da jedu. Igre koje je igrao sa svojom decom takođe su bile pomalo nastrane: omiljena mu je bila da se uvije u smeđi bademantil, da klekne, a da na leđa stavi jedno od svoje dece tako da ne može da ga vidi. Dete bi mahalo četkom ili špahlom i pitalo oca koliko prstiju pokazuje na ruci. Ako bi otac pogodio, ništa se ne bi dogodilo, ali ako bi pogrešio, dete je moralo da ga udara palicom ili četkom. Izlišno bi bilo reći da je uvek grešio, jer čak ni osoba sa polidak-

tilijom² i na rukama i na nogama ne bi mogla imati toliko prstiju koliko je Fiš nabrajao kako bi zaradio udarce rekvizitima umazanim bojom.

Godine 1903. Albert Fiš je prvi put uhapšen. To neće biti i poslednji, jer je u to vreme bio hapšen još nekoliko puta pod optužbama za sitnija krivična dela, kao što su fetišističke krađe (pre svega, donjeg veša) i slanje nastranih pisama, što je činio tokom čitavog života i što ga je na kraju i dovelo na električnu stolicu. Njegova pisma nisu predstavljala tipične potisnute fantazije opsednutog bolesnika, već su to bili otvoreni pozivi na ne tako uobičajena zadovoljstva kao što su anilingus, koprofagija, pedofilija, flagelacija³ i druge perverzije.

Ostavili smo Fišovu životnu priču u momentu kada je bio primoran da bude i otac i majka svojoj deci. Može biti da su ga ta činjenica, kao i odgovornost koju je nosila sa sobom, navele da počne da fantazira na jedan nasilniji i iracionalniji način, jer tada počinju njegova zlostavljanja maloletnika, karijera zahvaljujući kojoj će živeti u dvadeset pet američkih država i – prema njegovoj izjavi – zlostavljati i ubijati decu u svakoj od njih.

Godine 1910. je iz nepoznatog razloga ubio čoveka. Čini se da je to bilo prvo Fišovo ubistvo, ali ništa više se ne zna o tom događaju. Takođe je priznao da je 1919. godine ubio jednog retardiranog mladića, koga je pre toga mučio, kao i jednog crnca.

Međutim, Isus Hrist je bio taj koji je diktirao Fišu kako treba da se ponaša prilikom izvršenja svojih dela.

Godine 1925, kada je imao već pedeset pet godina, Fiš doživljava halucinacije i ima viziju: vidi Hrista okruženog anđelima koji mu saopštava da mora da okaje svoje grehe kroz fizičku patnju, mučenje – sebe i drugih – ali i kroz

² Polidaktilija – mnogoprstost, urođena mana koja se ogleda u postojanju više od pet prstiju na rukama ili nogama. (prim. prev)

³ Anilingus – oralna stimulacija anusa; koprofagija – jedenje izmeta; flagelacija – seksualna perverzija kada neko nalazi uživanje kada ga bičuju ili kada on nekoga bičuje. (prim. prev)

ljudske žrtve. Počinje da čita *Bibliju*, neumorno tražeći dokaze za svoju misiju, mešajući blaženstva sa sadističkim mislima sve dok od toga ne nastanu mešavine poput stiha „Blaženi koji jedu Svoje Potomke i razbijaju Njihove glave o kamenje”. Fiš je imao božansku misiju: da muči dečake sa kojima se sretne. Monstrum je rođen.

Od ovog trenutka Fišovi postupci prestaju da slede i najmanju logiku i zalaze na teren najbezumnijeg ludila. Sa svojim izgledom bezopasnog starca progonio je decu različitih godina, obmanjujući ih uz pomoć novca ili obećavajući im slatkiše kako bi ih posle kinjio, mučio i često zadavio. Osim toga, deda Fiš je birao svoje žrtve u afroameričkoj zajednici, vođen pretpostavkom – koja se, nažalost, pokazala tačnom – da se policija neće previše zainteresovati za nestanak dece koje pripadaju crnoj rasi: pretpostaviće da su pobjegli od kuće bežeći od lošeg života i tražeći nešto bolje. Tako da, od stotinu dece koje je mučio i uspeo da ubije, znamo detalje za samo troje: to su bili slučajevi Vilijama Gafnija, Grejs Bad (istraga o njenom ubistvu je dovela do njegovog hapšenja) i Frensis Makdonel.

Jedanaestog februara 1927. godine, maleni Bili Gafni, četvorogodišnjak, igrao se ispred svoje kuće u Njujorku sa svojim drugom koji se takođe zvao Bili i sa jednim dečakom od dvanaest godina, koji ih je ostavio same kada je njegova sestra, koju je čuvao, počela da plače. Pošto ju je smirio, kada se vratio nekoliko minuta kasnije, nije pronašao nijednog od njih dvojice. Pitao je oca dečaka koji se igrao sa malim Gafnijem i ovaj je započeo užurbanu potragu. Našao je svog sina na tavanu zgrade i odmah ga upitao za njegovog drugara Bilija. Detetov odgovor, kratak, koncizan i nekako čudno ravnodušan, bio je sledeći: „Odveo ga je čovek sa vrećom”. Sve što je znao – i mogao – da doda bilo je da je čovek koji ga je odveo bio mršav, se-de kose i sedih brkova. Policija, očigledno nesposobna, ignorisala je dečakovu izjavu i mislila da je nestali dečak mogao biti izgubljen u nekom susednom bloku ili da je, u

SADRŽAJ

Predgovor srpskom izdanju	7
Umesto predgovora	13
ALBERT FIŠ	15
Nezasiti apetit izopačenosti	
ED GEJN	32
Diskretni šarm ludila	
EDMUND EMIL KEMPER	43
Pomahnitali Edip	
ČARLS VILIS MANSON	56
Sveštenik mržnje	
HENRI LI LUKAS	73
Užas na autoputevima	
TEODOR ROBERT BANDI	92
Životinjska privlačnost	
DŽON VEJN GEJSI	105
Samouki ubica	
RIČARD MUNJOS RAMIRES	124
Inkarnacija Satane	
DŽEFRI LAJONEL DAMER	139
Poslednji serijski ubica	
Dodatak	177